

מהו סוד ההצלחה של יהודי?

Category: בראשית, וישב

כל מצרים יודעת שה' לצד יוסף: הוא לא מפסיק להזכיר את שם ה' בכל הזדמנות, וזה סוד ההצלחה שלו. כשיהודי מכיר שהצלחתו מגיעה "בעזרת ה'", הוא מקבל שפע בכפלים.

כשבית-רפואה במנהטן למד עברית

לפני 15 שנים נסע רכב של בחורי ישיבה על גשר ברוקלין בניו יורק ולפתע הם הותקפו ביריות על-ידי מחבל פלסטיני. כתוצאה מהיריות נפגעו שני בחורים בראשם ומיד פונו לבית רפואה נוצרי במנהטן שמתמחה בפציעות כאלה. אחד מהבחורים נפטר מפצעיו ל"ע לאחר כמה ימים, ואילו השני שכב ללא הכרה במשך שבועות רבים ולבסוף הבריא באורח נס, למעלה מדרך הטבע.

כשהם עזבו את בית הרפואה, כל הרופאים והאחיות ידעו למלמל שתי מילים בעברית (לשאול את הקהל: לדעתכם באלו שתי מילים מדובר?)

"ברוך השם"?

תמיד כששאלו את אימו של הפצוע מה שלום בנה, היא השיבה "ברוך השם", וכך לאט לאט היא הדביקה בתשובתה אל כל הסובבים אותה ואת בנה הפצוע, ושם שמים שגור היה על פי כולם?

"ברוך ה'?"

יהודים תמיד אומרים "ברוך ה'" או "בעזרת ה'".

בתחילת כל מכתב נהוג לכתוב "ב"ה", וישנו ביטוי נוסף פחות מוכר "אם ירצה ה'", שנוהגים להצמידו לכל תוכנית ולכל פעולה? "אני אבוא מחר לבקר אם ירצה ה'", וכדומה.

מסופר על הבעש"ט שעוד קודם התגלותו, לפני שהפך לרבי מפורסם, היה נוהג לבקר בעיירות ובכפרים במזרח אירופה ולשאול יהודים, גברים נשים וילדים קטנים כגדולים, לשלומם. תדיר היה נוהג לשאול: "מה נשמע", "מה שלומך", "איך הולכים העסקים", "איך הבריאות" ועוד, והיה שמח לשמוע שהם משיבים לו "ברוך ה'", או "תודה לה' הכל טוב" ועוד כהנה וכהנה, ביטויים של שבח והודיה לבורא העולם ומנהיגו. הבעש"ט אמר שהקב"ה נהנה מאד מביטויי השבח הללו שיוצאים מפייהם של יהודים (לקו"ש ח"ז עמ' 135).

יוסף מפרסם את שם ה'

מאיפה מגיע הביטוי הזה "ברוך השם"? מי התחיל להתבטא בצורה כזאת?

אנו קוראים בפרשתנו את הסיפור המפורסם על יוסף הצדיק שנמכר לעבד והורד למצרים, ושם אנו קוראים "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח", ליוסף היתה הצלחה מופלגה בכל מעשה ידיו, ומיד לאחר-מכן אנו קוראים "וירא אדוניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו".

שואל הרבי (התוועדויות תשמ"ח ב, עמ' 917): "נשאלת שאלה פשוטה: מנין ידע פוטיפר שסיבת הצלחתו של יוסף היא מפני ש"ה' אתו"? פוטיפר היה שר אצל פרעה מלך מצרים ובודאי היה עובד עבודה זרה ככל תושבי ארץ מצרים וא"כ מנין ידע פוטיפר לתלות את הצלחתו של יוסף בכך ש"ה' אתו", לכאורה היה צריך לתלות זאת ביראתם של מצרים".

ואפילו מאות שנים אחרי שהיו יהודים במצרים, כאשר משה בא לפרעה ואמר לו "כה אמר ה' אלקי ישראל שלח את עמי", השיב לו פרעה "לא ידעתי את ה'" (שמות ה, ב). כלומר, אינני מכיר כזה אלקים שאי אפשר למשש אותו או לגעת בו.

הרי על אחת כמה וכמה כשהעברי היחידי שהיה במצרים היה ילד בן שבע-עשרה שנה, וכל מצרים הייתה שקועה בעבודת אלילים ☞ מהיכן ידע פוטיפר על ה'?

מתרץ רש"י: "שם שמים שגור בפיו" של יוסף!

מהיכן לקחו זאת חז"ל שיוסף היה אומר כל היום "ברוך השם"?

כשקוראים את המשך הפרשה מגלים שבכל שיחה שהייתה ליוסף במצרים הוא הזכיר את הקב"ה. הפעם הראשונה שאנו שומעים את קולו של יוסף במצרים זה בסיפור של אשת פוטיפר, כאשר יוסף מסרב לבקשתה הוא אומר לה "וחטאתי לאלקים".

בפעם השנייה, כאשר הוא מדבר עם שרי מצרים, שר המשקים ושר האופים, והוא מציע להם לפתור את חלומותיהם, הוא אומר "לאלקים פתרונים" ☞ שוב הוא מזכיר את הקב"ה.

ובתחילת פרשת מקץ כאשר סוף-סוף הוא עומד לפני המושל בכיפה ברגע המכריע של חייו וכל גורלו ☞ עבדות או חרות ☞ נתונים בידי שליט ארץ מצרים, מה הוא אומר? "בלעדי, אלקים יענה את שלום פרעה".

הרי לנו שבכל שיחה ושיחה של יוסף הצדיק שם שמים היה שגור בפיו.

לא פלא אם-כן שפוטיפר ידע "כי ה' איתו", יוסף דאג לבטא ולוודא שכולם ידעו שהכל בא מאת הקב"ה, כל היום הוא היה אומר וממלמל "ברוך השם", "בעזרת השם".

סוד המצליחן הראשון

עובדה זו מסבירה לנו עוד דבר נפלא שהתרחש עם יוסף הצדיק: בפרשת ויגש כאשר יוסף סוף-סוף מתגלה בפני אחיו ואומר להם "אני יוסף", הרי לא רק שהוא לא מנסה להתנקם בהם, אלא אדרבה, הריהו מוחל להם בלב שלם, ויתרה מזו "גומל לחייבים טובות" ומשלם להם טובה תחת רעה.

מהיכן נטל יוסף את הכוח הנפשי למחול לאחיו על מכירתו לעבד? יוסף בעצמו נותן לנו את התשובה "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים!" רק יהודי שחדור כל ימיו שכל המתרחש הוא "בעזרת השם", בהשגחה פרטית, רק הוא מסוגל למצוא את הכוחות הנפשיים למחול על כזה דבר חמור.

[יוסף כמובן למד זאת מאביו. בפרשת תולדות אנו קוראים על יעקב אבינו שבא לפני אביו יצחק כדי לקבל את הברכות. אולם בבואו אל יצחק אביו התעורר אצלו חשד שאין זה עשיו אלא מישהו אחר, מדוע? משום שהוא שמע מפיו את המילים "כי הקרה ה' אלקיך לפני!" מיד אמר לו יצחק "גשה נא ואמושך בני", אומר רש"י: "אמר יצחק בלבו אין דרך עשיו להיות שם שמים שגור בפיו". רואים מכאן שהיתה זאת הנהגתו של יעקב אבינו והוא התחיל להזכיר שם שמים באורח שגרתי וקבוע, דבר שלא מצאנו אצל האבות הקודמים ² התוועדויות תשמ"ח, ב, עמ' 913].

פעמים רבות אנו שומעים שאדם מוצלח נשאל מה סוד הצלחתו בעסקיו, והוא משיב "עבודה קשה" או "לימודים" וכיו"ב. כל אחד ממציא סיבה אחרת כיצד הוא פורח ומשגשג ומצליח במעשה ידיו.

הראשון בתורה שאנו קוראים שהיה איש מצליח הוא יוסף ³ "ויהי איש מצליח". ושוב "וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו", ואח"כ בבית הסוהר "ואשר הוא עושה ה' מצליח בידו".

נשאלת השאלה, מה היה סוד הצלחתו של יוסף? "שם שמים שגור בפיו!" כאשר יהודי מכיר בכל רגע נתון שכל הצלחתו היא בזכות הקב"ה, הכל בעזרת ה', והוא לבד לא יכול היה להגיע לכל זה והוא מבטא זאת בפיו בכל הזדמנות, "ברוך השם" או "אם ירצה השם", אזי הקב"ה משפיע עליו מלמעלה שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו.

זהו סוד ההצלחה של יהודי.